

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 „
Negyed évre . . . 3 „
Egy szám ára 20 fill.

→←

Hirdetések

és nyiltéri közlemények
jutányosan közöltetnek.

VÉGVIDÉK

Politikai hetilap.

Szerkesztőség

és
kiadó hivatal
Gromon-utca 2. sz. a.
Wittigschlager C. cégnél
→←

Közlemények, előfizetési és
hirdetési díjak, úgy a lap
szétküldésére vonatkozó
panaszok a kiadóhivatalba
küldendők.

Megjelenik:

minden vasárnap reggel.

Felelős szerkesztő:

Feymann Gyula
ügyvéd.

Hirdetések

Wittigschlager C. könyvkereskedésében is felvételnek
Gromon-utca 2. szám.

A magyarság jövője.

Mintha templomban lennénk: az ábitat és a hit érzése tölti meg szívünket, amint arra gondolunk, ami fényben, dicsőségben és erőben már volt s a miért szakadatlanul küzdeni, legfőbb hivatásunk, — a magyar államra s abban a magyar erények kormányzó működésére.

Ne essék zokon senkinek az a természetes fölfogásunk, az a vérünkben sarjadozó érzésünk, amelylyel a magyar állam jövőjét a magyar faj jó tulajdonságainak edzésében s magának a magyar fajnak megerősítésében keressük, mert csak az erős faj képes, ha számára nézve gyönge is, az államnak azt a tiszteletet megszerezni, amely a külső vállalatokban a sikert, bent pedig a nemzeti egyéniség diadalát biztosítja. Az európai nemzetek élete élő bizonyíték erre s nekünk van erre a sirból kikelő bizonyítékunk is: a történet, a melynek sem a tanulságait, sem a jelenre való hatását nem kicsinyelheti a gyakorlati politikus. És amidőn elmerengünk fajunk jövőjén, a magyar nemzeti ideál megvalósításán: önként visszapillantunk a multba, a magyar nemzet nagyságának, a magyar nemzet hatalmának multjába.

De nem azért mélyedünk el a multba, hogy belőle mai vergődéseink és megpróbáltatásaink közt vigasztalást merítsünk, mert hiszen a vizsgálatásra csak a gyöngéknek és a lemondóknak van szükségük. De idézzük a multat, az erőset, hogy újabb önbizalmat s kitartó erőt merítsünk a ránk várakozó küzdelemhez, amely egyedül képes fölemelni bennünket a nemzeti ideál magasztos régióiba. Emlékezzünk csak a mult század hajnalára. Mily sötét és enyészetes érkezett meg. Minő halálos dermedtségben talált bennünket. Alig ismertük egymást a hazában. De a költők és a tudósok előjöttek a vak homályból s ellénkbe állították a győző és diadalmas

Magyarországot, a multnak lehanyaglott Magyarországot. És megvirradt és lelkünkben ujongva tört ki a hitnek és bizalomnak szövege: ilyen mult után új élet vár ránk. A költők, tudósok és művészek lángoló lelkü csapatjai után jöttek a politikusok, államférfiak, a nagy izgatók és nagy cselekvők s ujja született Magyarország az önbizalom jelében.

Ilyen megifjodott önbizalomra, ilyen fölfrissült erőre valóban szükségünk is van. Mig mi váltig hirdetjük az igazságunkat, hogy jövő vár ránk, a történet megnyitotta előttünk kapuját, csak be kell rajta lépünk s össze fogott erővel haladni előre; s amig mi váltig hirdetjük, hogy sem gyöngék, sem érdemtelenség a jövőre nem vagyunk: addig fájdalommal kell látnunk, hogy minden zugból és minden csillogó teremből az elcsüggedtek száraz tekintete s a lemondók és összeomlóknak könyes arca néz ránk. Minden oldalról, a közvélemény minden rétegéből, pártkülönbösg nélkül hangzik föl a jajszó: a magyar közszellem elernyed, a nemzet apatiába sülyedt. Keservesen érezzük, hogy a jajveszékelők nem ok nélkül jajgatnak.

A nemzetnek annyit prédikálták az erő bizalmatlanjai s a pesszimizmus hitetlenjei a reménytelenséget, nem csoda, ha elkábult tőle. De ebből föl lehet s föl is kell rázni s ez ami föladatunk

A hosszú szunnyadás kórságot jelent s borulat felhője ha soká gyül: fellegeső lehet belőle. A bajt megelőzni és elhárítani, főként ha nemzeti bajról van szó, elsőrendű kötelesség, még ha az izgatás trombitáját kell is harsogtatnunk.

De hiszen az utalás a multa — vethetnénk ellenünk — a mult glorifikációja, ez nem lehet egyéb, mint hátrálás, mint visszasesés; ez a reakció, amely a mult intézményeiért rajong, ezeket óhajtja újból vissza-

állítani, a teljesen átalakult jelennek, az újabb kor vívmányainak romjain. Ilyen ellenvetéssel már találkozunk is. De mi fölemelt fövel s azzal az őszinteséggel, amelyet nagy dologban lelkiismeretes ember nem mellőzhet mondhatjuk: nem, ez a vád az imperalizmust s mindenekfölött a magyar imperalizmust nem illetheti. Mi hirdettük, s lelkünk szerint való igazságot hirdetünk benne, hogy ama minden irányu rohamos fejlődés közepette, amely az újabb kor nemzeteit, szemünkklattára, magával ragadja: csak úgy állhatunk meg, ha mi is folyvást előre törünk, ha a társadalmi és állami élet minden terén, ha az anyagi, erkölcsi és szellemi fejlődés minden mozzanatában, összes erőinknek minél hatalmasabb kifejlesztésére törekszünk. A haladás pedig, a föltartóztathatatlan haladás valóban imperialisztikus jelszó, az imperalizmus testté vált igéje.

Igaz, hogy ez a haladás nem az általános humanizmus soha meg nem valósítható álomképe. Elismerjük, hogy ez a haladás nem a doktrinarizmuson fölépült s megkövesedett állapot felé vezet a nemzetet. De valljuk: ez a haladás azt az utat jelöli ki a nemzet számára, amelyen a reális élet követelményeiből s ezek tudománykincstárából szerzendő fegyverekkel elérheti azt az egyetlen ideált, amiért nekünk elni méltó: a megtörhetetlen magyar nemzetet a hatalmas magyar államban.

Nem, a visszaesés, a reakció rémei nem azon az ösvényen ijesztgetnek, a melyen mi haladunk. Bátran kiáltjuk mi a magyar nemzetnek: erős vagy, csak határozott légy; jer, köves bennünket s a haladás utján, melyen mi vezetünk, el fogod érni a magyarság biztos és megvívhatatlan várát! A jövődre mutatunk. Éz ha mégis a multa is irányítjuk figyelmedet, nem azért teszszük, hogy azt a multat ébreszszük új életre s visszavarázsoljuk letűnt intézményeit; hanem mert keressük a

TÁRCZA

Amerikai dolgok.

Már mindent megirtak Amerikáról. Megirták, hogy milyen nagy akciókban fejlődött a kereskedelme, ipara, milyen mesébe illő dolgokat produkált az amerikai munka és találkonyság; hogy mennyi milliót áldoztak parádéra és hogy milyen királyok ott az aczél, vas, vasut stb. trustok fejei. Annyi mindent irtak már avatott és avatatlan kezek arról az új világról, szinte nehéz már újat mondani róla. Én egy mesét fogok mondani egy emberről, meg egy újságról, úgy ahogy hallottam most az ősszel, ahogy azt elmesélte nekem egy Amerikai kolléga. És ő olyan igen természetesnek találta.

— Milyen újságok vannak maguknál? Kérdezte.
— Kis újságok. Nincs milliányi olvasója egyiknek sem.
— Hát miért nem csinálnak?
— Ha azt úgy lehetne csinálni, mondtam keserűen.

— Nézze barátom. Nem a közönség csinálja az újságot, hanem az újság a maga közönségét. Nézze meg például a New York Journalt. Ösmeri annak a történetét? Nem? No jó, majd elmesélem. Van itt egy ember, úgy hívják Hearst. Fialat újságíró volt, de jó összeköttetései voltak. Nagy tervekkel indult neki a világnak és most az ő lapja „úti“ még a New York Heraldot is. Elhatározta, hogy csinál egy nagy lapot. Olyan arca van, mint Napoleonnak volt. El is keresztelték később az „újságírási Napoleonjának.“ Amerikában már nehéz nagy dolgot csinálni, mert itt sok nagy dolog van. De ő megcsinálta. Addig járt kelt, míg egy részvénytársaságot toborzott össze. Volt nekik öt millió dollár (25 millió korona) alap-

tőkéjük. Aztán mikor együtt volt a pénz a fiatal Hearst elárasztotta Amerikát hirdetésekkel. Amerre ember jár, amerre vasut jár, a mely háznak a fedele kiadó volt és ahol elektromos hirdetésekkel lehetett alkalmazni: mindenütt ott riktott a plakátja:

„Olvasd a New York Journalt.“

És csak egy fél esztendő múlva jelent meg a New York Journal, miután 5 ből négy milliót hirdetésre költöttek. Egy czentért adott akkora lapot, mint mások 2—3 czentért és ő volt az első aki ráfizetett a papírosra. Mert csak fél czent volt az övé a lap árából, az újság pedig hétköznapon 40—50 oldal De ami elesett a révén, az bejött a vámon. A hirdetések behozták duplán, amit az árusításnál veszített. Mert ugy csinálta a dolgot folytatta az Mr. Dana, hogy plakátokon, közjegyzőileg igazolta, hogy az ő lapját 2 millió példányban nyomják. Ha nem kelt el, elosztogatta. A hirdetők tehát szívesen fizettek kétszeres árat neki, mint másoknak. Aztán még egy reklamot eszelt ki. Minden reporterje külön automobilon járt. Vagy 40—50 automobil futkosott éjjel nappal a város utcáin és mindegyiken riktó, öreg betűk hirdették: „Olvasd a New Jourk Journalt.“ Ez az 50 automobil neki belekerült 50 ezer dollárba. Ennek az évi kamata 2 ezer dollár. Nos: Nem gondolja ön, hogy csak ezek az automobilok felérték sok ezer dollárnyi reklámmal? Az ember egyebet se lát egész nap, mint a Journal Automobiljait.

Aztán mesés volt az is, hogy miint jelent meg az el-6 szám. Ekkor az újság belekerült 5 millió dollárba. És megolvastatta, hogy hány szó és hány betű van az első számban. Aztán nagy betűs cikkekben megírta, hogy az ő lapjának minden szava 200 és minden betűje 30 dollárba került. Semmiféle politikai párthoz nem szegődött, hanem azt megtette, hogy minden laptól elcsalta a legjobb riportereket és a legügyesebb embereket, ha háromszoros pénzébe került is. Ennek most 5 éve és már van a részvénytársaságnak 100 milliónyi vagyona. És mindezt a fiatal

Hearst szerezte nekik. Az amerikai népnek tetszik az ilyesmi. Szeretik a vállalkozó szellemű embereket és szívesen segítik. Ha valaki tgyesen csapja be őket: akkor mosolyognak és megéleljük az embert.

Ez a Hearst, — mikor a spanyol amerikai háboru volt, külön kis villamos hajón kísérte az amerikai hajórajt és a kábelrel kötötte össze, úgy küldte haza a sürgönyeit. Persze külön táviró hivatala van a szerkesztőségben. Jó dologért nem sajnál semmiféle összeget. Vasárnaponként 100 oldalon jelenik meg a lapja. Külön mellékletet ad a gyerekeknek, a szobalányoknak, van 100 féle rovata, miudnról, de mindnről. Ha a csizmadia társulatnak gyűlése van, akkor közli az elnököl csizmadia arcképét, ami azt jelenti, hogy annak az egész családjára megveszi az újságot egy fél évig utána.

Még sok mindent mesélt nekem Mr. Dana arról az emberről, Gondoltam elmegyek megnézem. Beküldtem a névjegyemet, kijött elébem az előszobába. Komoly arcu 27—28 éves ember, feltűnően hasonlít a Napoleont ábrázoló képekhez. Épen olyan kis ember, nagy hassal, a feje közepéről ritka hajfűrt lóg előre, a homloka magas, kidomborodó. Bevallottam neki, hogy semmi egyéb célom nincs, mithogy kezet fogjak vele Sokat hallottam róla, hát csak kíváncsiság vezetett. Leültetett egy székre, aztán kérdezősködött magam fölöl. Elmondtam, hogy a magyar zászlóval jöttem. Ez alatt ő jegyeztetett és másnap mikor kezembe vettem a lapot, egy cikket olvasok magamrol. Elmondta, hogy én milyen „jeles“ ember vagyok, de a hunczut úgy tüntette fel a dolgot, mintha én csak azért jöttem volna Amerikába, hogy meglássam őt és tanulmányozzam lapját, amelynek itt Európában is olyan nagy hire van. Ez az ember az igazi amerikai zsurnalista, aki mindenből a lapjának csinál hasznót.

Sz. J.

magyar nemzeti géniuszoknak századokon át történt megnyilatkozásaiban ezt: mit tegyünk és mit mellőzzünk, nem csupán azért, hogy magyarok maradhassunk, mint voltunk eddig, hanem, hogy nemzet és állam föltartóztatás nélkül haladjon előre a nemzeti és állami nagyság és hatalom célja felé.

E pontnál értünk fejtegetésünk fordulójára.

Egy kitűnő magyar elme nem rég megjelent nagyszabású munkájában ekként szól a magyar géniuszról, a miként a honfoglalás óta mindenkor nyilvánult:

„Ha a szabadságnak termékeny elve volt a magyar állami élet tengelyének déli sarkpontja: az erőteljes állami hatalom, az impérium megacélozó tényezője volt a másik. E kérdés expozéjánál szinte utalni kell a magyar fajnak tulajdonaira, érényre. Amint a szabadságnak szeretete átment a magyar nemzet husába és vérebe: éppen úgy benne volt a tömörülésnek, az egymáshoz való simulásnak és csatlakozásnak érzete, annak a szuverén tekintetnek beismerése, hogy a nemzetnek, ha élni és megmaradni akar, különösen számának csekély voltánál fogva, fegyelemre, szerves összefoglalásra, minden erőnek egy kézben való összpontosítására van szüksége.”

Igaz. Ugy van: a magyar nemzet mindenkor kitűnő fellengős szabadságszeretete által. A lelke volt a szabadság — a maga számára. De viszont igaz az is, hogy első megjelenése óta Európában „az impérium megacélozó ereje” s szuverén megismerése volt a magyar nép legkiválóbb tulajdonsága, mely szerint „minden erőnek egy kézben való összpontosítására van szükség.”

Valahányszor fényesen hatalmasan jelenik meg a magyar nemzet a többi nemzet sorában: mindannyiszor annak, amit mi imperialisztikus érületnek nevezhetünk, erősebb lüktetését érezhetjük. És megfordítva: az elernyedés, az elsatnyulás korszakaiban megcsappan „a tömörülésnek, az egymáshoz való simulásnak és csatlakozásnak érzete” s nem működik tovább „az impérium megacélozó tényezője”.

Ezt tanítja a történelem. És e tanúságtétel arra vall, hogy a magyar nemzeti géniusz mintegy egybeforrott az államiság eszméjével s hogy nemzetünkben az egységes állami szervezet, az erővel teljesen nyilvánuló állami hatalom szükségességének érzete oly mély gyökeret vert, mint talán egyetlen más népnél sem. Dinasztikus érzésünk forrása is egyedül a népünk lelkületébe kitűrhetetlenül bevéssződtött államiság fogalma. Nálunk a dinasztikus érzés nem a felsőbb osztályoknak tradícióján alapuló s udvari kegyet hajhászó tömjénezése s nem is az alsóbb néprétegeknek egy rég letűnt korból átszármazott meghunyászkodó lojalitása. Mi a magyar királyban s így a magyar dinasztiaiban is a magyar államnak külső megtestesülését látjuk. S mert egész lényünknek legfőbb ideálja a magyar nemzeti állam: ezért viseltetünk a szimbólumra, a dinasztia iránt is erősebb, mélyebb és igazabb érzéssel, mint más nemzetek.

És ha annyi századon át a magyar nemzet nagysága és hatalma népünknek mindenkor a magyar államiság eszméjének irányából, ebből a föltogásból nyerte a tisztító erőt; ha, mondjuk — így volt ez ezer év óta mindig: nem kell-e ennek ezentúl is így lenni, hogy ismét nagynak s hogy ismét tiszteltnak lássuk a magyart? Egy nemzet életének évszázadokon át következetesen nyilvánult nagy igazságai épp úgy nem esnek változás alá, mint a fizikai világ igazságai. Erős kézben, a céltudatosság hódító erejével összetartott magyarság, vezetve a nemzeti ideál irányában, ime, ez a magyar géniusz követelése; ime ez a magyar államiság föltétele.

Selyemtenyésztés.

A „P. U.” múlt vasárnapi számában rámutatott a selyemtenyésztés néhány hátrányára. Ismerve az ügyet, az ott felhozottakat mi is teljes egészben aláírjuk, s mivel több más eset is van, a mely másképp lehetne, néhányat mi is felsorolunk s megmondjuk reá nézve szerény véleményünket, s azt hisszük, hogy a selyemtenyésztés apostola s főintézője Bezerédj Pál, a selyemtenyésztés emelésére kiküldött miniszteri meghatalmazott, orvosolni fogja a bajokat.

Kifogásoljuk a selyemtenyésztő szegény emberek érdekében azon axiómát, mely szerint „hosszú évi tapasztalat azt mutatja, hogy I-ső osztályú gubó nem lehet több, mint 50—52%”. Láttunk gubót — elismerjük, hogy laikusok vagyunk ugyan — melyben volt bizony 70% I-ső oszt. s hogy még több is akad, bizonyítja a főválogatás, mikor a beváltott II-od oszt. gubókból még 12—16% az I-ső osztályba lesz áttéve, s a kilonkint 20 fillérral beváltott III osztályból is át lesz még 10—20% a II. osztályba válogatva.

Szabályszerint 15% II. oszt. gubó lehet az I-ső osztályban. Mégis megtörtént éppen itt Pancsován, hogy a beváltóállomás vezetőjét, a ki a gubókat felülvizsgálja, 7 és 8% miatt az orsz. felügyelőség 2—3 ízben sürgönyileg (mert a selyembeváltás alatt minden telegrafice megy, a mi persze szép pénz is nyolc el) meg lett büntetve. Hát mi tegyen ez a vezető? Szekirozza meg azt a szegény népet úgy, hogy gubóját II. osztályba adja, csak a reggeltől estig tartó várakozástól megszabaduljon?

Ez az orsz. selyemtenyésztési felügyelőségnek nem lehet célja. Hiszen úgy is szép jövedelmet hoz a gubó, mert az I-ső osztályból a II-ba kevés megy, míg a II-ból az elsőbe áttétek 12—16%, a mi árkülömbözet-többletet hoz, nem a tenyésztő, hanem az intézet konyhájára, s ha tekintetbe vesszük, hogy 5 kilo III. oszt. nyers gubóból 1 kilo száraz gubó lesz s ez a leghitványabb gubó, mely — leszámítva a válogatási, szárítási s egyéb, kilonkint csekélységet kitevő összeget — az intézetnek 1 koronájába kerül s eladja 8—9 frankért kiténik, hogy szép hasznot hozhat a gubó. Mert mennyi lehet még a haszon az I-ső osztályú gubónál? Igaz, hogy a jövedelem a selyemtenyésztés érdekében s fejlesztésére lesz elkölve, meg a sok jelentős, naptár, reklám stbre. Ha még tekintetbe vesszük a sok felügyelőt, főfelügyelőt, főfelügyelőhelyetteset s Isten tudja a czimeiket, a kik a selyemidény — tenyésztés, beváltás válogatás alatt egymásnak adják a kilonket, hogy egyik a másikat felülvizsgálja, mert oly bizalmatlanság mint a selyemtenyésztésnél van, azt hisszük sehol nem található, úgy elhihető, hogy nem fizethetnek többet a termelőnek pedig ezeket kellene első sorban jobban fizetni, mert nem a sok nagy napidíjakat élvező felügyelőtől, hanem a termelőktől függ a selyemtenyésztés jövője, emelése.

Tudva, hogy Bezerédj Pál, a selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött miniszteri meghatalmazott, törzsgyökeres magyar, igazán csodálkozunk, hogy tarthat meg táborában embereket, a kik nem tudnak magyarul s németül leveleznek? Sőt mi több még a központ is magyar-német nyelvű rendeleteket ad ki. Úgy tudjuk a selyemtenyésztés nálunk nem közönség, mire való tehát a német nyelv? Vagy talán a néhány magyarul nem tudó felügyelő s főfelügyelő kedvéért kell a két nyelv? Mitöbb, mi tiszta német nyelvű átiratot is láttunk. A hibás német nyelvezettel írt átirat a következőképp hangzik. Nro. . . Herrn N. N. Beiliegend wird Ihnen die Verträge behufs Unterfertigung übersendet mit dem Ersuchen, beide mit Benützung des hier zugeschlossenen Kouvertes chestens anher zuruckzusenden. — X. . . am. . . N. . . . . m. p. — Nem akartunk szemünknek hinni, midőn ezt az átiratot láttuk, hogy magyar hivatalból van s most sem hinnénk, hogy ha ezen ékes német átiraton, nem tűndökölne a főfelügyelőség Magyarországi czimerével díszített hivatalos pecsétje. Hátha még a két nyelvű átiratok magyar szövegét megnézi az ember, megbotránkozik azok magyarságán. A selyemtenyésztés, tudjuk nem magyarnyelvterjesztőgyelet, de annyit joggal el lehet tőle várni, hogy helyes magyarsággal levelezen.

Ne alkalmazzanak olyan embert, a ki az államnnyelvét nem bírja s akkor nem kell a német nyelv. Fizessenek a beváltóknak is, mint néhány év előtt, 160—200 kort. az „idényre” s akad intelligens, magyarul tudó ember is elég. — Láttunk továbbá egy Szegezárdról küldött sürgönyt a következő tartalommal: Galetten-einlösung Pancsova. Anweisungen sind ungarisch auszustellen. — Ki küldte ezt a német sürgönyt Bezerédj nevében, mert, hogy nem ő küldte, azt feltételezzük róla. Hozzá ezt a sürgönyt az állomás vezetője, egy m. kir. állami tanító kapta. Nem neveléses dolog, hogy magyar hivatal m. áll. tanítónak németül sürgönyöz! Csak nem akarja a selyemtenyésztési országos felügyelőség a magyarul nem tudó német hivatalnokai kedvéért bármely más alkalmazottjaitól megkövetelni, hogy németül tudjanak?

Hiszük, de a közvélemény joggal el is várhatja, hogy az országos selyemtenyésztés intézkedni fog, hogy a jövőben semmi féle közege hivatalosan ne levelezen németül. Vagy, ha ezt a jövőben tűrni akarja, csináltasson azok számára német feliratú bélyegzőt, de ne a magyar czimmerrel, mert a magyar czimer s német rendelet nem illik sehoggy sem össze.

A ki magyar intézménynek szolgál s magyar pénzt élvez, tudjon magyarul. Ezt még a nyomorultul díjazott beváltóktól is meg kell követelni. Ne az „ics”re végződő név, hanem inkább a magyarul tudás legyen ezeknél is a protekció a bejutásra s magasabb fizetés-élvezetére.

Ezen gyarlón fizetett emberek érdekében is fel-emeljük szavunkat, mert ők maguk csak úgy nekünk mernek panaszkodni. Hogy rosszul vannak fizetve az idény alatt csak annyit keresnek, hogy éppen életüket tengethetik, ez a következő számításból kiviláglik. Az idény — 38—40 nap. Erre ha valaki lakóhelyén alkalmaztatik kap „a fenálló szabályok szerint” 100 koronát, tehát napi 2 k. 25 fillért; ha idegen helyre küldetik 120, kivételes esetben, no meg ha az illető főfelügyelő kissé protezsálja, 130 kort.; tehát napi 3 koronát. Ezért kötelek a beváltó reggel 6 órától estig — a míg napvilágnál látni, — tehát 7—7½ óráig a bűdös (mert nyáron a gubók nagyon

penetráns szagot terjesztenek) beváltóhelyiségben ülni, a mérleget, a mérőlánya bejegyzéseit ellenőrizni, 30—40 fél. larmája között a vételárát kiszámítani, az utalványt kiállítani s este a napizárlatot s próbat megcsinálni, s ha nem győzi, reggel 4 órakor kimeenni s az elvégzendőt elvégezni, mert 6 órakor kész kell lenni a raportnak. Ha azután elszámítja magát a nagy zajban, a mi pedig a legjobb számolón is megesik, azt meg kell fizetnie. A fizetésből 8 napi munka után kap 20% előleget, 24 koronát. Ebből kell 40 napon át pénzelnie, ha hazulról nincs, pedig rendszeren nincs, mert csak szegény ember vállalkozik beváltásra s az nem vihet egy hónapra való pénzt magával. A lakást és ellátást természetes hitelbe veszi, kap a mit kap, mert a ki nem fizet készpénzzel, elégedjen meg azzal, a mit kap s örüljön, hogy általában kap; fizet az idény letele után, napi minimalis 2 koronát, a mi 80 korona. 20%—24 korona — biztosítékul visszatartatik a számadások felülvizsgálásáig. A 24 korona előleg — kis dohányra, egy-egy pohár borra, mosásra stb. a 40 nap alatt elűszott, 24 kor. a visszatartott biztosíték, kap tehát 72 koronát s fizetnie kell 80 koronát. Csodálhatjuk-e azután, ha egyik-másik beváltó botlik, mint a tapasztalat bizonyítja, s meg nem engedett uton szerez magának, az intézet kárára, pénzt? Nem ezek a szegény emberek hibásak, mert élnie csak kell, s — miből? Itt a rendszerben van a hiba.

Fizessen az orsz. felügyelőség jobban, adja henteint ki a megérdemelt részt, s akkor megválogathatja jobban az embereit s ha jól fizeti őket, nem kell a sok ellenőrzőt, jó napidíj mellett folyton utaztatni. Tessék csak megpróbálni!

Végül elmondjuk még, mily módon köti le a selyemtenyésztési felügyelőség a legügyesebb munkás lányokat — olcsó pénzért. Ezeket kiküldi a vidékre az idényre válogatóleányoknak napi 3 kor. fizetéssel. Elég szép fizetés de . . . aláírat velők előbb egy nyilatkozatot, mely szerint beleegyeznek abba, hogy a 3 kor. napibéréből naponta 1 kor. biztosítékul visszatartassék, így 30—35 koronája vissza marad — mely összegre csak azon esetben tarthat igényt, ha a főválogatásban, a mely eltart 3—4 hónapig, rendszeren részt vesz. A főválogatásnál pedig kapnak a legügyesebb válogatóknak 1 kor. 10 fillért. Így biztosít magának a főfelügyelőség kitűnő munkásnőket — olcsó pénzért. No de a selyemtenyésztési felügyelőség nem fizethet a szegény termelőnek kilogrammonként többet mit 20 fill., illetve 1 kor. 40 fill. és 2 kor. 30 fillert, a beváltókat sem díjazhatja jobban, s a munkásnőkön is spórolni kell, mert a folyton úton levő drága ellenőr s a sok reklám pénzbe kerül. Azt hisszük kevesebb reklám, keveseb felügyelő, főfelügyelő és főfőfelügyelő, és jobb díjazás rövid időn belül többet használna, mint a sok fölösleges reklám.

H I R E K.

Rendkívüli közgyűlés. A város törvényhatósága valószínűleg augusztus 8-án rendkívüli közgyűlést tart. A szakbizottságok most foglalkoznak az ügyek előkészítésével.

Szabadságról visszatért. Lestyan János városi rendőrfőkapitány szabadságról visszatért és augusztus 1-én átvette hivatala vezetését. — Benkő László m. kir. posta- és távirtd. főnök pénteken érkezett vissza és vette át a hivatal vezetését.

Honvédeink hazatérése. Az egy hónapig tartott ezredgyakorlatok, melyeken derék házi honvédszázaljunk is részt vett, a múlt hét elején ért véget és honvédeink szerdán délután külön vonaton hazatértek.

Eljegyzések. Dr. Pentia Péter, az ügyvédi kar egyik igen rokonszenves tagja eljegyezte Roskulecz Leontin kisasszonyt Rávuujfaluról. — Frank Konrad, a városi gágyár igazgatója jegyet váltott Rossmann Milly kisasszonnyal Rossman Herman tekintélyes polgár szeretetre méltó leányával.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Epstein Irmát a pancsovai alsóvárosi állami óvodához óvónővé kinevezte. Epstein kisasszony több mint egy évig mint helyettesített óvónő vezeti az alsóvárosi óvodát és tapintatos és lelkiismeretes működése által a szülők tiszteletét és szeretetét, felettes hatóságának pedig elismerését vívta ki. Gratulálunk.

Rákóczi-ünnepély. Az egyetemi ifjúság a következő felhívást bocsátotta ki a pancsovai közönséghez.

Tisztelt Polgártársak! Megmozdult a haza! Édes, friss szellő járja be jöletvően édes szép hazánk bérceit, völgyeit, rónáit! És ez a szabadság szellője! A honfűi szeretet lassan betölti, hatalmába ejti mindnyájunk lelkét! Most lesz 200 éve annak, hogy a dicső, a nagy fejedelem II Rákóczi Ferencz lángszavára megmozdult az ország, hogy a békókat, a melyekkel a szabadság lenyűgözve a végenyészethez immár közeledett, hatalmas vétőjával lerázza a nemzet vállairól. Polgártársak! Végig e haza minden városában lángoló lelkesedéssel ülték meg a nagy emlékezetet. Ha Magyarország védőbástyája Európának, úgy a végváros mindenkor bástyája a hazának. És Pancsova város talán kétszeresen az koll hogy legyen! A helybeli egyetemi tonulmányt végzett és ezt folytató polgárok a pancsovai Tarsaskörrel karöltve elhatározták, hogy annak a szent lelkesedésnek, a melyet e mozgalom alkalmával a végvidék minden igaz tagja érez, kifejezést ad egy oly magasztos és gyönyörű ünnepélyvel, a mely arányaiban mindent felülmúlónak ígérkezik. A Pancsován, f. év augusztus 30-án rendezendő ezen ünnepélysorozaton (a délelőtti istentiszteleten, matinéon, a délutáni népiünnepélyen, az esti tündéri kivilágításban, hangverseny és táncmulatságon) össze fog forni az

egész délvidék hazafias közönsége. Tisztelt Polgártársak! Meghívunk már most benneteket a nagy-szerű ünnepélyre! Jöjjetek el mindnyájan! Teljék meg szívetek csordultig imádott hazánk szeretetében! Jöjjetek el, hogy emlékezzetek azon végtelenül nemes véghetetlenül ideális nagy fejedelmünk alakjára, a minden idők dicsőült egyik legnagyobb emberére! Lengjen előttetek a nagy remete martyr szelleme! Az ő haló porai dicstelennül nyugosznak bár a távol Törökország elhagyott zugában, de nagy szelleme nem fog szunyadni soha, itt él közöttünk, itt lesz közöttünk! Pancsován, 1903. évi július hó 25-én Hazafias üdvözléssel Az előkészítő bizottság.

Az ünnepély dalárdája már megalakult és a próbák is kezdetüket vették. Az ifjúság minden közeli községbe küldött felhívásokat és több helyre maga is elmegy, hogy az illető községeket csatlakozásra hívja fel. Ma délután kimegy Torontálvásárhelyre, ahol több egyetemi hallgató tart majd szónoklatot.

A közösök gyakorlaton. A városunkban állomásozó közös hagseregbeli zászlóalj csütörtökön hajnalban külön vonaton elhagyta városunkat, hogy a hetedik hadtest gyakorlatain résztvegyen. Szeptember közepén érkeznek vissza.

Helyettesítés. Urbán Gusztáv városi állami állatorvost a földmívelésügyi miniszter a zimonyi belépőállomás egy hónapi vezetésére kirendelte. Ezen idő alatt Rieger Gyula pancsovai járási állami állatorvos végzi a városi állatorvosi teendőket.

Értekezlet a városházán. A jövő évben Pancsován rendezendő ipar- és mezőgazdasági kiállítás tárgyában Mattanovich Adolf polgármester augusztus 9. d. u. 3 órára értekezletet hív össze a városháza nagytermébe.

Telefon Pancsova és Budapest között. Pancsova város törvényhatósága Gruby Ignác bizottsági tag indítványára felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben közvetlen telefonösszeköttetést kér a fővárossal. A városhoz érkezett értesítés szerint a miniszter 1904. évi munkaprogrammba felveszi a Pancsova és Budapest közti direkt telefonösszeköttetést és a törvényhozástól a szükséges anyagi eszközök engedélyezését kéri meg. Ezáltal aztán sok jogosult panasz bizonyára megszűnne.

Uteza kövezés. A Mihajlovics-sor kövezési munkálatainak biztosítására augusztus 6-án d. e. 10 órakor tartatik meg a versenytárgyalás a városháza nagytermében.

Betörés. Mult vasárnap éjjel ritka vakmerőséggel törtek be Jefremovics Zs. Mária Terézia utcai fűszerkereskedésébe és közel 1000 korona készpénzt loptak. A betörők — mert bizonyára többen voltak — létrán másztak át a Nikolics-féle háznak Iskola utcái kapuján és az udvarban áttörték a falat és így hatoltak az üzletbe, ahol a pénzesfiókok kiürítették. Egyébb árúhoz azonban hozzá sem nyúltak. Úgy látszik, hogy a viszonyokkal ismerősök követhették el a betörést a város kellő közepén. A betörést csak reggel vettek észre mikor az üzletet kiüritették. Rögtön, körülbelül egyegyed hat órák, jelentést is tették a rendőrségnek, a mely csak 8 óra után jelent meg a helyszínen és azóta legnagyobb erővel de teljesen eredménytelenül keresi a tetteseket. Rövid 2-3 hónap alatt ez az ötödik betörés, melyet a város kellő közepén, ugyszólván a rendőrség tözsomszédságában elkövetnek, de egyetlen egy esetben sem nyomozták ki a tettest.

A Zentai mezőgazdasági ipari kiállítás. Mint már jeleztük lapunkban, a zentai gazdakör az ipartestület közreműködésével aug. 15-től 25-ig tartó mezőgazdasági kiállítást rendez. A kiállítás ünnepélyes megnyitása aug. 15-én d. e. 9 órakor lesz. A kiállítás műsora a következő: Augusztus 14-én, d. u. 3 és fél 15-én d. e. 6 és fél órák az érkező vendégek fogadása a vasutnál. 15-én d. e. 8 órák az érkező vendégek fogadása a gőzhajó állomásnál, 15-én d. e. 9 órakor a kiállítás ünnepi megnyitása, délután társasbéd, melyre előjegyzések 12-én délig a kiállítás irodájához intézendők. Délután 3 órakor lövészeny. Este 8 és fél órakor a Zentai Dal és Zenegyűlet ünnepi hangversenye. Beléptidij a kiállítás megnyitása napján 1 kor., más napokon 40 fill.

Pancsovai csendélet. Hogy városunk közbiztonsága milyen gyarló lábon áll, mutatják a múlt vasárnapon előfordult utcai botrányok is. Vasárnap délután világos nappal a Sztarcsovai utcán alapos verekedést rendeztek, mely alkalommal egy a helyszínen letört fiatal fával alaposan betörték az egyik polgártárs fejét. Ugyancsak vasárnap éjjel a Jendherczeg utcában a szolgabírói hivatal előtt iszonyú láрма között késelték meg egymást. Azonkívül az egész éjszaka duhaj legények és részeg korcsmahősök pokoli ordításai verték fel városzerte a békésen alvó polgárságot. És minderről a rendőrség csak feljelentés után vesz tudomást. Persze neki valószínűleg tiltva van az utcán való járkálás, de annál jobban játszik „durákat” az őrszobában. Nem volna jó a rendőrségen mutatkozó fejtelenséggel már egyszer komolyan és alaposan foglalkozni a városi közgyűlésen. A város közbiztonsága legalább is annyira érdekelhetné a városatyákat mint a rendőrségi ingyen cirkus jegyek.

Az ovodák zárva maradnak. A járvány bizottság javaslatára az összes ovodák további intézkedésig zárva maradnak.

A vörhenyjárvány állása. A vörheny betegek száma tegnap megint 24 volt. A járvány sehogysem akar szüni, dacára a hatósági intézkedéseknek. Újabb időben rájöttek, hogy számos vörheny beteg gyermeket nem jelentettek be a rendőrkapitányságnál, és csak a súlyos utóbajok gyógyítása végett fordultak orvoshoz. Az ilyen lelkiismeretlen szülők ellen most szigorúan eljárunk.

Sertés vész miatt Pancsova város területére egyelőre 40 napig tartó zárlat lett elrendelve, a miért is sertéseknek a piacra való hajtása szigorúan tilva van.

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamenyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmulja. Kérjük határozottan **Ferencz József keserűvizet.**

Nyilt tér*).

Nyilatkozat.

Jovanovics, Milán a pancsovai vadásztársaság elnöke, följelentett vadászati kihágás miatt azért, hogy az ő területükön vadásztam és ott 3 vadat lőttem.

Mennyire alaptalan volt a följelentés legjobban bizonyítja az, hogy az általa megnevezett tanúk a rendőrkapitányság előtt határozottan kijelentették, hogy engem sem a pancsovai területen, de egyáltalában vadászni sem láttak; mire Jovanovics Milán képviselője a tett följelentést kénytelen volt visszavonni.

Midőn az ilyen egyesekre való valóságos „utazást” nyilvánosságra hozom, ennek az eljárásnak megítélését a közvéleményre bízom, fenntartva magamnak azt a jogot, hogy ellenem a hatóság előtt tett nyilvános és alaptalan rágalmasa miatt a bíróságnál keressek megtorlást.

Hoffmann Endre,
vár. levéltárnok.

*) Ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

HIRDETÉSEK.

9653. sz.
1903.

Versenytárgyalási hirdetés.

Pancsova város törvényhatósági bizottságának folyó évi június hó 6-án 58. szám alatt hozott és a nm. m. kir. belügy-minisztérium által folyó hó 17-én 71262/II-b. szám alatt jóváhagyott határozata alapján a Mihajlovics-sor kikövezésével egybekötött munkálatok és az ehhez szükséges anyagszállítás biztosítása végett 1903. évi augusztus hó 6-án délelőtt 10 órakor ezen városi nagy tanácssteremben zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

A kellően bélyegzett és megfelelő felirattal ellátott, öt pecséttel lezárt borítékba helyezendő ajánlatok, melyekhez a megajánlott összeg 5 %-ának megfelelő bánatpénz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban esatolandó — folyó évi augusztus hó 6-ikának délelőtti 9¹/₂ órájáig ezen városi tanácsnál adandók be!

A vállalatot szabályozó szerződés tervezete, a vállalati feltételek, a tervek és költségvetések a hivatalos órák alatt a th. városi mérnöki hivatalban betekinthetők

Kelt Pancsova th. város tanácsának, 1903. évi július hó 31-én tartott üléséből.

Mattanovich Adolf,
polgármester.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az ideai temesvári Szt.-Jakab országos vásár

f. évi augusztus hó 13-tól bezárólag aug. hó 17-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra, augusztus hó 13-tól csütörtökön reggel 5 órakor kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1903. évi július hó 25-én.

A városi főkapitányságtól

1-1

Bandl Rezső,
főkapitány.

Bánáti ló-, szarvasmarha-, juh- és sertés-vásár. Gyümölcs-, mezőgazdasági-, kereskedelmi és iparvásár.

11078. szám
1903. évi

Hirdetmény.

A pancsovai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi hogy a révaufalvai 4301 lapszámú telekkönyvnek elveszett B. és C. lap 1-16 sorszámgig terjedő tételeinek pótlása tekintetében a következő végzés hozta.

Végzés.

A kir. telekkönyvvezetőnek jelentése, melylyel az elkészített tervezetet bemutatja tudomásul vétetik és a m. k. igazságügyministeri 18058/80 számú rendelete alapján a révaufalvai 4301 telekkönyvi lapszám B. és C. lapjának pótlása elrendeltetik utóbbinak 15 sorszámgig.

A pótlás eszközölhetése végett a révaufalvai 3811 számú lapon szereplő bejegyzések a telekkönyvi iratok alapján a kir. telekkönyvvezető által már elkészített bemutatott révaufalvai 4301 lapszámú telek-

könyvi B. C. lapjának pótlása vonatkozó tervezet elfogadtatik és annak közzététele elrendeltetik.

Miről tudva levő érdekelték ezen végzés után, a többiek pedig a budapesti közlönyben 3-szor közzéteendő hirdetés útján értesítettnek azzal, hogy a tervezetet és annak összeállítására felhasznált említett forrásokat a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságánál megtekinthetik és a tervezet összeállítására nézve a hivatkozott igazságügyministeri rendelet XIV., XVII. és XVIII. §. értelmében 1904. évi április hó 1-ig szóval vagy írásban megtehetik ellenkező esetben aszóban forgó lap B. és C. lapja a tervezet alapján pótolatni fog.

A B. és C. lap tervezete a következő:

Sorszám	B) Tulajdoni lap	Jegyzet
	Érk. 1899 évi május hó 11-én 10826 sz. Az 1899 évi április hó 17-én kelt adás vételi szerződés alapján a révaufalvai 3896 sz. telekkönyvben lejegyzett I. d. 49 hrszám II. h. II. o. szántó 390 hrszám I. h. II. o. szántó itt hozzájegyzetetik ezekre a tulajdonjog Modosán György és Modosán Szvet. eddigi tulajdonosok javára bekebelezetetik.	

Sorszám	C) Teherlap	Összeg		Jegyzet
		kor.	f.	
1	Erk. 1897 évi július hó 27-én 11740 sz. fenti számú átiratával egyidejűleg a következő tehertételek egyetemleg áthozatnak: Kisbirtokosok orsz. föld-hitelintézete	1000		Törles 107 46/901
2	Homolicsán Vikentie révaufalvai lakos javára (Csavoski Szima jut. haszonélvezetére) vagyis az ingatlanok 8/9 részére	224		alzálogjog C. 11. feltételtörles 12.
3	Szimics István révaufalvai lakos javára végr. (Csavoski Szima jut. haszonélvezetére) vagyis az ingatlanok 8/9 részére	200		
4	erre zárlat feljegyezve.			
5	Franzföldi községi takarékpénztár javára végr. (Csavoski Szima jutalekának haszonélvezetére) vagyis az ingatlanok 8/9 részére	466		alzálogjog C. 13.
6	erre zárlat feljegyezve			
7	Kisbirtokosok orsz. föld-hitelintézete javára C. 1 s. végr. jog	33		
8	Kisbirtokosok orsz. föld-hitelintézete javára C. 1 b. végr. jog	7 80		
9	Dr. Grigorievics Miklós pancs. lakos javára végr. (Csavoski Milka jut.) vagyis az ingatlanok 1/3 részére	25		Törles 15470/901
10	3056/97 árverés feljegyzés			
11	Kir. kincstár javára Homolicsán Vikentia javára bekebelezett zálogjogra	1 82		Törles 18426/901
12	A C. 2. alatti tétel feltételes törlése			
13	A kir. kincstár javára a C. 5. alatti tételre felülbebelezés	3 57		Törles 18426/901
14	Érk. 1899 évi május hó 11-én 10826 sz. fenti számú átirással a következő zálogjogok egyetemleg áthozatnak: Nagyszabeni általános takarékpénztár javára	2000		Törles 19342/99 sz. cs.
15	Ennek jogi minőségének feljegyzése.			
	A többi tehertételek nem kállódtak el.			

Pancsova 1903. évi július hó 18-án.

Tengler, k. t. albiró helyett:

Áts Nagy,
kt albiró.

